

Minimālās mēneša darba algas (MDA) noteikšanas un pārskatīšanas sistēma

Minimālās algas principi

- ➡ Paredzēta mazāk kvalificētajām profesijām (9.Profesiju klasifikatora grupa), darbojas kā solidaritātes mehānisms ļoti zemas produktivitātes darba vietu gadījumā.
- ➡ Būtiskākā ietekme uz mazāk kvalificēto nodarbinātību un reģioniem, atsevišķiem sektoriem.
- ➡ Bruto minimālās algas pieaugumam jābūt saistītam ar kopējo un mazāk kvalificēto profesiju produktivitātes pieaugumu.

MDA sistēma

- ➡ 2011.gada 16.martā Ministru kabinetā tika akceptēta koncepcija „Par minimālās mēneša darba algas noteikšanu turpmākajiem gadiem”.
- ➡ Konceptijā noteiktie MDA noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipi tika iestrādāti Ministru kabineta 2011.gada 17.maija noteikumos Nr.390 „Minimālās mēneša darba algas noteikšanas un pārskatīšanas kārtība”.

MDA sistēmas pamatprincipi

- ➡ MDA netiek piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet tās iespējamās pārmaiņas tiek vērtētas pēc ekonomiskās situācijas valstī un citiem rādītājiem.
- ➡ MDA pārskata vienreiz gadā.
- ➡ MDA apmērs un ieviešanas datums nākošajā kalendārajā gadā tiek saskaņots ar sociālajiem partneriem Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes sēdē pirms lēmuma pieņemšanas Ministru kabinetā.

MDA pārskatīšanai ikgadējās ekonomiskās situācijas valstī izvērtēšanas rādītāji

- Ekonomikas ministrijas sagatavotās makroekonomiskās prognozes un ekonomiskās situācijas izmaiņas iepriekšējā gadā:
 - iekšzemes kopprodukts (turpmāk - IKP) salīdzināmās cenās;
 - IKP faktiskajās cenās;
 - IKP pieaugums salīdzināmās cenās;
 - IKP pieaugums faktiskajās cenās;
 - nodarbināto iedzīvotāju vidējais skaits;
 - bezdarba līmenis;
 - produktivitāte salīdzināmās cenās;
 - produktivitātes pieaugums salīdzināmās cenās;
 - vidējā bruto alga mēnesī;
 - vidējās bruto algas pieaugums;
 - patēriņa cenu indekss.

Makroekonomiskie rādītāji 2011. un 2012.gadā un Ekonomikas ministrijas makroekonomisko rādītāju prognozes 2013. un 2014.gadam

	2011	2012	2013	2014
IKP (salīdzināmās cenās, milj. latu)	7092	7483	7782	8170
IKP (faktiskajās cenās, milj. latu)	14275	15512	16450	17654
IKP pieaugums (salīdzināmās cenās, %)	5,5	5,5	4,0	5,0
IKP pieaugums (faktiskajās cenās, %)	11,7	8,7	6,0	7,3
Nodarbināto iedzīvotāju vidējais skaits (tūkst.)	861,6	885,6	906,0	925,0
Bezdarba līmenis, %	16,2	14,9	12,2	10,5
Produktivitāte (salīdzināmās cenās)	8232	8456	8590	8832
Produktivitātes pieaugums (salīdzināmās cenās, %)	-	2,7	1,6	2,8
Vidējā bruto alga (mēneši, latos)	464	481	495	515
Vidējās bruto algas pieaugums, %	4,4	3,7	3,1	3,8
Patēriņa cenu indekss (gada vidējais, %)	4,4	2,3	1,8	2,5

MDA, darba samaksa, bezdarba līmenis un patēriņa cenu indekss

Gads	Minimālā mēneša darba alga vidēji gadā, Ls	Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa, Ls	Minimālā mēneša darba alga % no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas	Minimālā mēneša darba alga % no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas par iepriekšējo gadu	Bezdarba līmenis, Eurostat, %	Patēriņa cenu indekss, %
2008	160,00	479	33,4	40,2	7,7	15,4
2009	180,00	461	39,0	37,6	17,5	3,5
2010	180,00	445	40,4	39,0	19,0	-1,1
2011	200,00	464	43,1	44,9	16,5	4,4
2012	200,00	481	41,6	43,1	14,9	2,3

MDA pārskatīšanai citi izvērtēšanas rādītāji

- MDA izmaiņas citās Baltijas valstīs (Igaunijā un Lietuvā).

- **No 2013.gada 1.janvāra MDA:**

- Igaunijā – 320 eiro;
- Lietuvā – 289 eiro (1000 LTL);
- Latvijā – 285 eiro (200 LVL).

MDA % no 2012.gada 3.ceturkšņa vidējās darba samaksas:

- Igaunijā – 37,4% (855 eiro);
- Lietuvā – 45,9% (629 eiro);
- Latvijā – 41,4% (688 eiro).

Darba devēju sociālās apdrošināšanas iemaksas no MDA eiro:

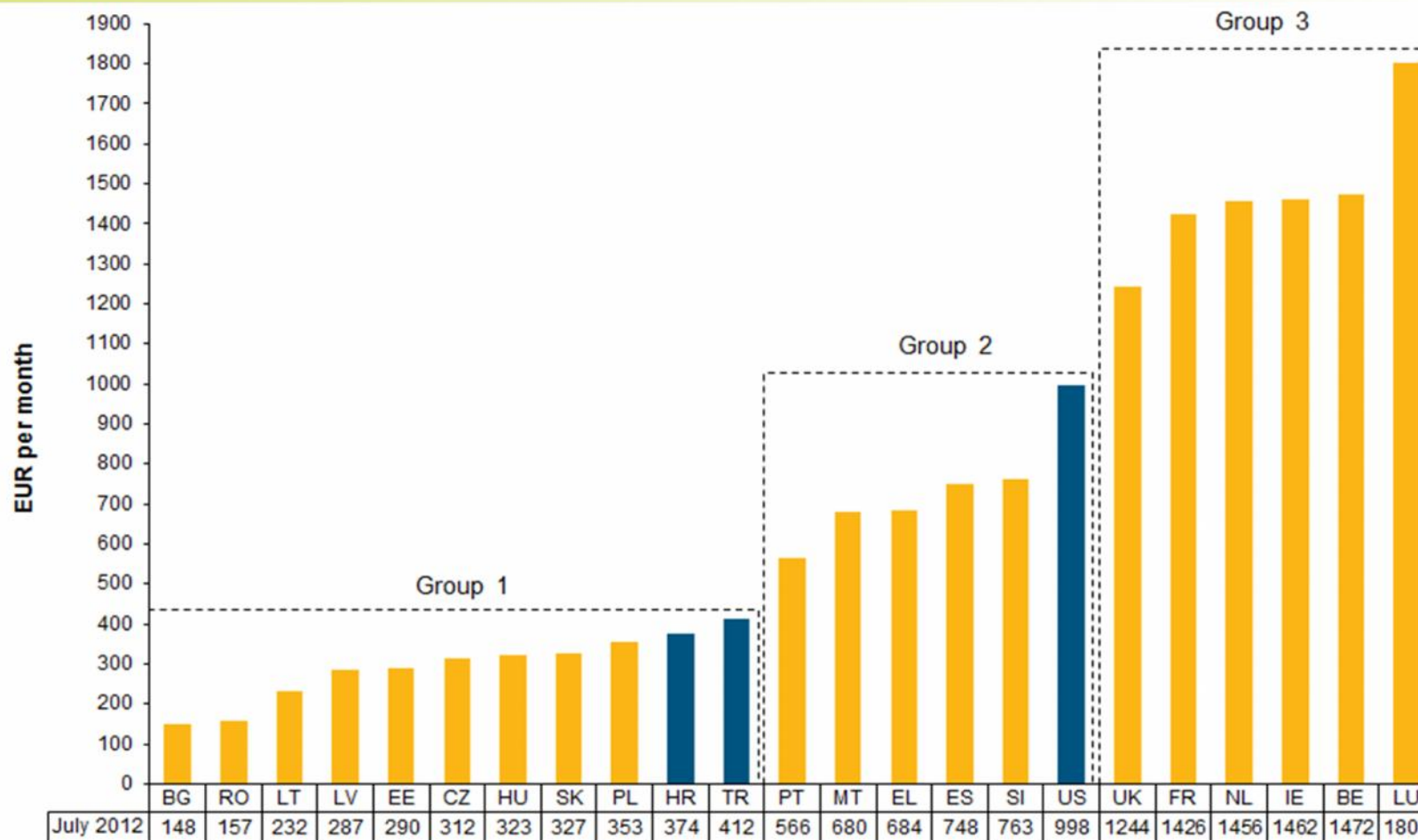
- Igaunijā – 105,60 eiro (darba devējiem – 33,00%, darba ņēmējiem – 0%);
- Lietuvā – 80,86 eiro (darba devējiem – 27,98%, darba ņēmējiem – 3%);
- Latvijā – 68,65 eiro (darba devējiem – 24,09%, darba ņēmējiem – 11%).

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis % un neapliekamais minimums LVL:

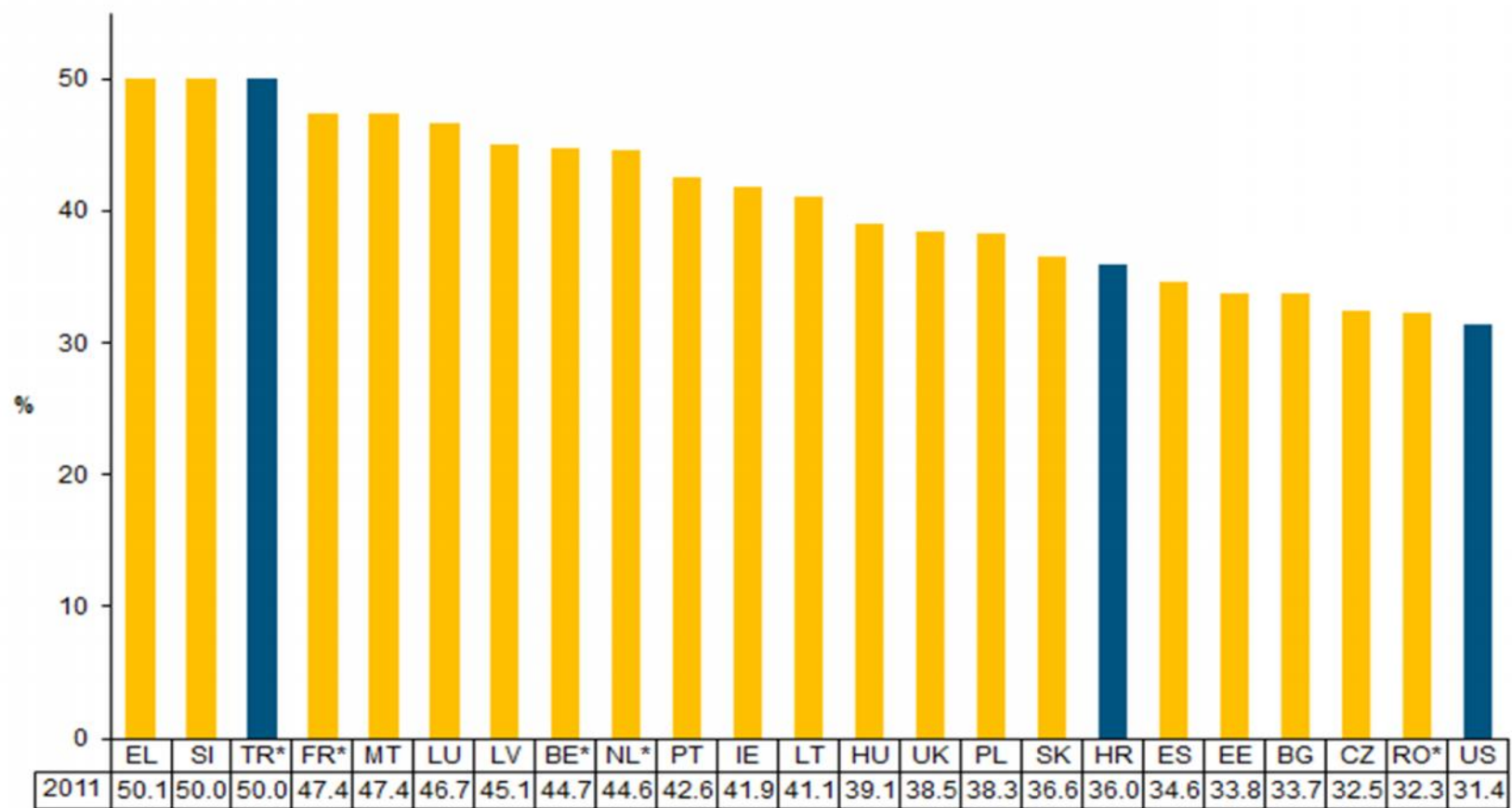
- Igaunijā – 21%, 101,02 LVL;
- Lietuvā – 15%, 95,88 LVL;
- Latvijā – 24%, 45,00 LVL.

Minimālā darba alga Eiropas Savienības valstīs un ES kandidātvalstīs 2012.gada jūlijā

MDA % no vidējās darba algas ES dalībvalstīs, Horvātijā, Turcijā un ASV, 2011

*BE, FR, NL, RO, TR: 2010. BG: provisional. BE, EL: B-S without section O.

Darba ņēmēju skaits 2011.gadā, kuriem darba ienākumi ir līdz un MDA apmērā

- Saskaņā ar CSP datiem (2012.gada oktobrī) vidējais darba ņēmēju skaits, kuriem darba ienākumi ir līdz un MDA apmērā (200 Ls) bija **193,9 tūkst. cilvēku** no darba ņēmēju kopskaita jeb **23,6%**, tai skaitā:
 - privātajā sektorā – **164,5 tūkst. cilvēku** no privātā sektorā nodarbinātajiem jeb **27,3%**;
 - sabiedriskajā sektorā – **25,7 tūkst. cilvēku** no sabiedriskā sektorā nodarbinātajiem jeb **10,8%** (CSP sabiedriskajā sektorā neiekļauj sabiedriskās organizācijas – nodarbinājumus, biedrības, fondus, politiskās un reliģiskās organizācijas).

MDA paaugstināšanas nepieciešamība

- Kopš 2010.gada nav paaugstināta, kaut mazliet pieaudzis kopējais produktivitātes līmenis tautsaimniecībā.
- Iestājusies neliela inflācija.
- Tomēr notiek neliela algu skalas izlīdzināšanās, kas ir pozitīvs signāls.

MDA paaugstināšanas riski

- Pieaug darba devēju izdevumi darbinieku darba algas paaugstināšanai (no darbinieku darba algas darba devējam paaugstināsies nodokļu maksājumi – sociālās apdrošināšanas iemaksas (24,09%) un papildus darba algas izmaksas darbiniekam).
- Pārāk augsta MDA vai pēkšņa tās būtiska paaugstināšana rada palielinātu bezdarbu un paaugstināta strukturālā bezdarba risku, kas jo īpaši smagi skartu mazāk ekonomiski aktīvos reģionus. Īpaši nelabvēlīgi tas ir situācijās, kad ir augsts ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars un mazs darba vietu radīšanas temps mazāk kvalificētajās profesijās.

Turpmākie soļi

- Pasaules Bankas pētījuma rezultātu par nodokļu un pabalstu sistēmas sasaisti analīze.
- Diskusija NTSP.
- Valdības lēmums.

Paldies par uzmanību!

LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA